

ŚCIEŻKA DO ZRÓWNOWAŻONEGO ŚRODOWISKA

W trakcie zajęć uczniowie i uczennice poznają wyzwania współczesnego świata dotyczące środowiska. Zastanawiają się nad swoim wpływem na środowisko i nad możliwymi działaniami na jego rzecz. Wymieniają Cele Zrównowzonego Rozwoju ONZ związane ze środowiskiem i podejmują decyzję, w jaki sposób jako klasa przyczynią się do ich realizacji.

Czas trwania:

- ▶ 45 min

Pytanie kluczowe:

- ▶ W jaki sposób każdy i każda z nas może się przyczynić do ochrony środowiska?

Cele zajęć:

- ▶ dowiesz się, jakie wyzwania związane ze środowiskiem stoją przed ludzkością
- ▶ poznasz sposoby działania na rzecz środowiska
- ▶ wskażesz Cele Zrównoważonego Rozwoju związane z ochroną środowiska

- ▶ podejmiesz wyzwanie na rzecz środowiska

Związek z podstawą programową:

- ▶ klasy IV-VIII
- ▶ szkoła ponadpodstawowa *W zależności od wiedzy uczniów i uczennic scenariusz może wymagać rozszerzenia lub wytłumaczenia pewnych treści.*

Metody:

- ▶ praca z filmem
- ▶ praca z plakatem
- ▶ praca z tekstem źródłowym

Formy pracy:

- ▶ praca indywidualna
- ▶ praca w parach
- ▶ praca w grupach

Środki dydaktyczne i materiały:

- ▶ plakat „Moja ścieżka do zrównoważonego środowiska”
- ▶ film "PUNKT KRYTYCZNY. Klimat się zmienia", WWF (5:09)
- ▶ klasy IV-VI: pozostałe plakaty z serii „Moje ścieżki do Celów”
- ▶ klasy VII-VIII, szkoła ponadpodstawowa: duże arkusze papieru
- ▶ komputer, rzutnik, dostęp do Internetu
- ▶ załączniki

MIN

0

9

9

17

8

26

9

31

5

WPROWADZENIE:

1. Zapowiedz, że na dzisiejszej lekcji zajmiecie się wyzwaniami związanymi z ochroną środowiska. Zapytaj uczniów i uczennice, o jakich problemach związanych ze środowiskiem wiedzą. Zbierz odpowiedzi na tablicy. Pokaż film WWF, "PUNKT KRYTYCZNY. Klimat się zmienia" (5:09) (<http://bit.ly/FilmKlimatSieZmienia>). Poproś o dopisanie na tablicy wyzwań związanych ze środowiskiem wskazanych w filmie, które wcześniej nie zostały wymienione.
2. Powiedz, że wiele organizacji na świecie podejmuje działania, aby dbać o środowisko i sprostać wymienionym wcześniej w klasie wyzwaniom. Przypomnij o Celach Zrównoważonego Rozwoju. Powiedz, że za chwilę zajmiecie się organizacjami, które działają na rzecz środowiska, i związanymi z ich działalnością Celami. Podkreśl, że organizacje działają na różnych szczeblach: międzyrządowym (IPCC), nieformalnym (Młodzieżowy Strajk Klimatyczny), lokalnym (Klub Gaja) czy międzynarodowym (WWF, Greenpeace). Podziel klasę na 4 lub 5 równych grup. (Jeśli grupy są 4, zrezygnuj z informacji o WWF lub Greenpeace). Poproś, aby uczestnicy i uczestniczki zajęć odliczyli kolejno w grupach, tak aby każda osoba otrzymała swój numer. Rozdaj każdej grupie informacje o jednej organizacji z załącznika nr 1. Poproś o zapoznanie się z wiadomościami. Następnie niech osoby o tym samym numerze z różnych grup utworzą nowe grupy (jedyńki z jedynekami, dwójki z dwójkami itd.). Uczestnicy i uczestniczki zapoznają się z informacjami na temat organizacji z pozostałych grup.

PRACA WŁAŚCIWA:

3. Powiedz, że obok pracy instytucji i organizacji niezbędne jest też to, aby każdy i każda z nas działał, działała indywidualnie na rzecz środowiska. Naszą rolą jako jednostek są nie tylko działania związane z osobistymi wyzwaniami, w domu, klasie czy szkole, ale też wpływanie na instytucje i decyzje podejmowane na różnych szczeblach: szkolnym, lokalnym, międzynarodowym. Sami też możemy tworzyć różne organizacje i w zbiorowym działaniu w tym zakresie działać więcej. Rozdaj grupom plakat i poproś o jego wypełnienie zgodnie z instrukcją z załącznika nr 2.
4. Poproś przedstawicieli grup, by powiedzieli, jakie Cele wpisali na swoje plakaty i dlaczego je wybrali. Zwróć uwagę na to, że wszystkie wpisane Cele są poprawne, bowiem wszystkie Cele się przenikają i są ze sobą powiązane. Na przykład Cel 4: Dobra jakość edukacji może obejmować działania na rzecz edukacji dla zrównoważonego środowiska i łączyć się z Celem 13: Działania w dziedzinie klimatu. Działania na rzecz lepszego świata muszą być połączone, tak samo jak Cele.

5. Uczniowie i uczennice pracują z kolejnymi działaniami zależnie od poziomu edukacji.

Klasy IV-VI

Nauczyciel, nauczycielka pokazuje klasie pozostałe plakaty i mówi, że można podjąć również inne działania, które wiążą się z ochroną środowiska. Wskazuje, że choć plakaty dotyczą kwestii społecznych lub gospodarczych, to są również powiązane z ochroną środowiska. Każdy uczestnik i każda uczestniczka zajęć wybiera jedno wyzwanie z plakatów, które chce podjąć osobiście, i wpisuje przy nim swoje imię. Uczniowie i uczennice zastanawiają się, jakie inne działania mogą podjąć indywidualnie na rzecz środowiska. Nauczyciel, nauczycielka zbiera propozycje na osobnym arkuszu papieru. Arkusz może posłużyć do przygotowania kampanii.

Klasy VII-VIII

Nauczyciel, nauczycielka podaje inne zagadnienia do opracowania („ogranicz plastik”, „jeździj rowerem”, „kupuj używane ubrania”, „nie marnuj jedzenia”, „wspieraj równość płci”). Uczniowie i uczennice sami wybierają jedno działanie i opracowują je jak poprzedni plakat. Arkusz może posłużyć do przygotowania kampanii.

Szkoła ponadpodstawowa

Nauczyciel, nauczycielka prosi o zastanowienie się i wybranie innego wyzwania, jakie uczniowie i uczennice mogą podjąć indywidualnie. Poproś o dobranie się w pary według wybranego wyzwania i opracowanie go jak poprzedni plakat. Chętni i chętne mogą też przygotować swój własny plakat. Arkusze mogą posłużyć do przygotowania kampanii.

40

9

PODSUMOWANIE:

6. Nauczyciel, nauczycielka prosi o zaprezentowanie na ławkach przygotowanych plakatów. Podkreśla raz jeszcze, że w działaniach na rzecz Celów liczą się też indywidualne inicjatywy. Jako klasa łączymy wysiłki, aby przygotować kampanię, która dotrze do innych, by i oni mogli podjąć działania. Nauczyciel, nauczycielka podsumowuje, że na dzisiejszej lekcji uczniowie i uczennice poznali Cele, wyzwania i działania, które posłużą do stworzenia własnej kampanii. Prosi o przyjrzenie się wystawionym plakatom i wpisanie swojego imienia na plakacie z wyzwaniami, które staną się dla uczniów i uczennic „ścieżką do Celu”. Plakaty zostają zachowane do dalszej pracy nad kampanią. Mogą też zostać powieszone w klasie.

45

5

Źródła:

Film "PUNKT KRYTYCZNY Klimat się zmienia", WWF, 2018: <http://bit.ly/FilmKlimatSieZmienia>.

Plakaty „Moje ścieżki do Celów”, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2019: <https://globalna.ceo.org.pl/scenariusze-i-gry/plakaty-sciezki-do-celow>.

Klub Gaja: <http://www.klubgaja.pl>.

Intergovernmental Panel on Climate Change: https://pl.wikipedia.org/wiki/Intergovernmental_Panel_on_Climate_Change.

WWF: <https://www.wwf.pl/o-nas/nasza-wizja>.

Greenpeace: <https://master.k8s.p4.greenpeace.org/poland>.

Młodzieżowy Strajk Klimatyczny, Facebook: @FridaysForFuturePL.

Załączniki:

Załącznik nr 1 – Materiał pomocniczy: Informacje o organizacjach działających na rzecz środowiska

Załącznik nr 2 – Materiał pomocniczy: Instrukcja wypełniania plakatu

INFORMACJE O ORGANIZACJACH DZIAŁAJĄCYCH NA RZECZ ŚRODOWISKA

INTERGOVERNMENTAL PANEL ON CLIMATE CHANGE (MIĘDZYRZĄDOWY ZESPÓŁ DS. ZMIAN KLIMATU, W SKRÓCIE IPCC)

To naukowe i międzyrządowe ciało doradcze utworzone w 1988 roku na wniosek członków ONZ przez dwie organizacje Narodów Zjednoczonych: Światową Organizację Meteorologiczną (WMO) oraz Program Środowiskowy Organizacji Narodów Zjednoczonych (UNEP). Celem IPCC jest dostarczenie obiektywnej, naukowej informacji na temat zmiany klimatu. Głównymi dokumentami rozpowszechnianymi przez IPCC są publikowane co sześć-siedem lat bardzo szczegółowe raporty na temat zmiany klimatu, jej konsekwencji, możliwości adaptacji oraz prognoz na przyszłość i działań, które musimy podjąć globalnie, żeby ograniczyć skutki zmiany klimatu. IPCC nie prowadzi pomiarów, obserwacji ani innego rodzaju badań. Swoje opracowania opiera na opublikowanych wcześniej przez naukowców z całego świata artykułach naukowych. Raporty IPCC są wykorzystywane przy formułowaniu narodowych i międzynarodowych programów klimatycznych i polityki finansowania badań zmian klimatycznych. Zespół publikuje też inne ważne raporty. W 2018 roku opublikowano raport dotyczący wzrostu temperatury Ziemi, natomiast w 2019 Specjalny raport nt. zmiany klimatu, pustyńnienia, degradacji gruntów, zrównoważonego zarządzania gruntami, bezpieczeństwa żywnościowego i przepływów gazów cieplarnianych w ekosystemach lądowych. Raporty wpływają na opinię publiczną, wywołują dyskusje w mediach, wpływając na rozpowszechnianie informacji o zmianie klimatu.

Źródło: Intergovernmental Panel on Climate Change: https://pl.wikipedia.org/wiki/Intergovernmental_Panel_on_Climate_Change.

WWF

Misją WWF (World Wide Fund for Nature) jest budowanie przyszłości, w której ludzkość żyje w zgodzie z naturą. Organizacja ratuje najcenniejsze przyrodniczo miejsca w ponad stu krajach na sześciu kontynentach, wychodząc z założenia, że myśląc globalnie, należy działać lokalnie. Organizacja dba o krajowe bogactwo przyrodnicze, podejmując takie akcje jak ochrona reliktowej Puszczy Karpackiej, odbudowa populacji rysia nizinnego na Mazurach, dbanie o populację wilków, zapobieganie zanieczyszczeniom Bałtyku, proponowanie mądrego i przyjaznego prawa w zakresie gospodarki leśnej i wycinki drzewostanu czy zapobieganie degradacji polskich rzek. Angażuje się też w proces tworzenia polityki klimatycznej, dzięki której powstają narzędzia do walki ze zmianą klimatu. Wspiera sprawiedliwą transformację Śląska, aby w jak najmniej dotkliwy dla górników sposób odejść od paliw kopalnych, czyli od węgla.

W 2018 roku organizacja przyczyniła się do zwycięstwa w Puszczy Białowieskiej. Trybunał Sprawiedliwości UE wydał wyrok, w którym stwierdził, że zwiększona wycinka w puszczy narusza unijne prawo. Zwieńczyło to trzyletnią walkę, w której razem z koalicją organizacji pozarządowych WWF starało się powstrzymać zwiększony wyręb w puszczy.

Fundacja tworzy wiele informacyjnych filmów, plakatów i innych materiałów mających na celu poruszenie opinii publicznej oraz przeznaczonych dla szkół. Od 2007 roku corocznie organizuje akcję „Godzina dla Ziemi”, odbywającą się w każdą ostatnią sobotę marca. Ma ona na celu nakłonienie zwykłych ludzi, a także korporacje do wyłączenia na jedną godzinę światła oraz urządzeń elektrycznych w domach i biurach.

Źródło: WWF: <https://www.wwf.pl/o-nas/nasza-wizja>.

GREENPEACE

Greenpeace przeciwstawia się niszczeniu środowiska naturalnego od 1971 roku, kiedy to grupa aktywistów protestowała przeciwko testom nuklearnym przeprowadzonym przez rząd Stanów Zjednoczonych u wybrzeży Alaski. Od tamtej pory istotą działania organizacji są pokojowe akcje bezpośrednie na wodzie, ziemi i w powietrzu, których celem jest zwrócenie uwagi opinii publicznej na przypadki niszczenia Ziemi, istotne problemy ekologiczne, a także wskazanie odpowiedzialnych za taki stan rzeczy. Greenpeace działa w ponad 55 krajach świata.

W Polsce Greenpeace powstał w 2004 roku i obecnie prowadzi trzy kampanie: „Klimat”, „Puszcza Białowieska” i „Pszczółki”. Organizacja słynie ze spektakularnych, przyciągających uwagę akcji. W lipcu 2019 roku w Gdańsku przy Fontannie Neptuna stanęła niezwykła rzeźba przedstawiająca dwa naturalnej wielkości wieloryby wyłaniające się z oceanu. Dorosła sześciometrowa samica i jej dziecko wyskakują z wody, żeby zaczerpnąć powietrza. Jednak żeby to zrobić, muszą przedostać się przez pokrywające powierzchnię plastikowe śmieci. W ten sposób Greenpeace rozpoczął letnią akcję „#BezPlastiku”. Z tej samej okazji na plaży w Kołobrzegu pojawił się pięćdziesięciometrowy napis „Stop plastik”.

W czerwcu 2019 roku aktywiści Greenpeace nocną projekcją na chłodni kominowej elektrowni w Bełchatowie przypomnieli premierowi Mateuszowi Morawieckiemu o pilnej potrzebie ochrony klimatu w odpowiedzi na zablokowanie przez Polskę zobowiązania UE do osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 roku.

Źródło: Greenpeace: <https://master.k8s.p4.greenpeace.org/poland>.

MŁODZIEŻOWY STRAJK KLIMATYCZNY

To grupa młodych ludzi, którzy chcą wyrazić swój sprzeciw wobec bierności polityków w obliczu katastrofy klimatycznej. Zainspirowani odwagą, nieustępliwością i determinacją Greta Thunberg chcą przeciwstawić się bierności polityków wobec postępujących zmian i ocieplenia klimatu. Wszystko zaczęło się w sierpniu 2018 roku, kiedy piętnastoletnia Greta Thunberg wstrząśnięta falą pożarów w Szwecji zamiast do szkoły udała się pod parlament w Sztokholmie. Siedziała tam sama przez ponad 6 godzin z transparentem „Skolstrejk för klimatet” („Strajk szkolny dla klimatu”), protestując przeciwko zmianom klimatycznym wynikającym ze szkodliwej działalności człowieka. Potem kontynuowała swój protest w każdy piątek. Do Greta sukcesywnie dołączali przyjaciele ze szkoły, którzy co tydzień kierowali się pod parlament. Greta pojechała na szczyt klimatyczny COP24 do Katowic i wygłosiła płomienne przemówienie, zachęcając młodzież do protestów. Dzięki tej inspiracji grupy młodzieżowe z ponad 100 krajów z całego świata rozpoczęły cykliczne strajki, aby pokazać, że młodzież nie jest obojętne to, co dzieje się na świecie. Grupy uczniów i uczennic z polskich szkół również organizują strajki klimatyczne. Na stronie Młodzieżowego Strajku Klimatycznego na Facebooku są publikowane najnowsze informacje o zmianie klimatu. W sierpniu 2019 roku miała prawie 16 000 polubień.

Źródło: Młodzieżowy Strajk Klimatyczny: Facebook: @FridaysForFuturePL.

KLUB GAJA

Priorytetem Klubu jest ochrona lasów i terenów zielonych. Od czternastu lat Klub prowadzi program „Święto Drzewa” obejmujący społeczne inicjatywy na rzecz sadzenia i ochrony drzew realizowane w całym kraju od małych miejscowości po powiaty. W działania angażują się pojedyncze osoby oraz różne grupy społeczne. Dotychczas blisko 850 tysięcy drzew zasadzonych w Polsce z okazji Święta Drzewa zostało wpisanych do programu „Miliard drzew dla Planety” zainicjowanego przez ONZ.

Klub Gaja zajmuje się także rzekami i morzami. Realizując program „Zaadoptuj rzekę”, zachęca dzieci, młodzież i dorosłych do zainteresowania się akwenami w najbliższej okolicy i otoczenia ich opieką. Już 746 rzek, potoków i jezior znalazło swoich opiekunów. Klub bierze udział w międzynarodowych działaniach na rzecz czystości wód, organizując w Polsce m.in. akcję „Big Jump” – europejską inicjatywę dla czystych rzek, która co roku rozpoczyna się w drugą niedzielę lipca o godzinie 15.00.

Klub Gaja od wielu lat dba, aby Wisła pozostała dużą rzeką o naturalnym biegu i ekosystemie. Kampania „Teraz Wisła” informuje o zagrożeniach dla środowiska naturalnego, jakie niesie budowa zapór wodnych w dolnym biegu Wisły.

Poprzez program „Ryby mają głos!” Klub edukuje konsumentów o zagrożonych wyginięciem gatunkach ryb i konsekwencjach ich przełowienia. Od 2009 roku organizuje także wydarzenia edukacyjne – uliczne happeningi „Historia złotej rybki, czyli historia o zagrożonych gatunkach ryb i człowieku”, które były prezentowane od wyspy Wolin aż po Hel. W ramach programu „Ryby mają głos!” ponad 50 000 osób wzięło udział w zajęciach edukacyjnych, warsztatach i happeningach.

Źródło: Klub Gaja: <http://www.klubgaja.pl>.

INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA PLAKATU

1. Współzależności opisane w górnej części plakatu to powiązania pokazujące nasz wpływ na innych ludzi i miejsca na świecie.
2. W tytule plakatu zaproponowano, jaką decyzję możemy podjąć, by świat stał się lepszy.
3. W dalszej części są wskazane konsekwencje naszej decyzji.
4. To ciekawostki, które tłumaczą źródło tych konsekwencji, na przykład: gdy nie jemy mięsa, zużywa się mniej wody, ponieważ do produkcji mięsa zużywa się więcej wody niż do produkcji roślin.
5. To długofalowe skutki naszej decyzji.
6. To przestrzeń dla grup: zaznaczcie, jakie powiązania widzicie pomiędzy wymienionymi zjawiskami i konsekwencjami naszych decyzji.
7. W tym miejscu przyklejcie ikony Celów Zrównoważonego Rozwoju, do których realizacji przyczynia się decyzja opisana na plakacie.
8. Miejsca na imiona osób, którym blisko do podjęcia tej decyzji – do dalszej pracy.

Scenariusz powstał w ramach projektu
„Ścieżki do Celów” w 2019 roku.

Opracowanie: Centrum Edukacji Obywatelskiej.

polska pomoc

Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej
współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Materiał jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie
Autorstwa 4.0 Międzynarodowe. Pewne prawa zastrzeżone na
rzecz Centrum Edukacji Obywatelskiej. Utwór powstał w ra-
mach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej
za pośrednictwem MSZ RP w roku 2019. Zezwala się na do-
wolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww.
informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiada-
czach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej.